

Poisi vanust võisid nad oletada, raskem oli aru saada, millisest maailmanurgast ta pärit oli.

Nad arvasid, et ta oli umbes kümneaastane. Tal oli seljas eest lahtine hall jope, kapuutsiga, ning jalas sõjaväestilis laigulised püksid. Seljakott. Üks saabas oli jalast ära tulnud ja sokis oli auk. August piilus varvas. Kindaid ega mütsi poisil polnud. Tema mustad juuksed olid juba jäätunud. Ta lamas kõhuli, üks põsk nende poole pööratud, ja nad nägid tema külmunud maapinda silmitsevaid elutuid silmi. Vereleik poisi keha all oli hakanud hanguma.

Elínborg põlvitas surnukeha kõrvale.

„Oh jumal,“ oigas naine. „Mis ometi toimub?“

Ta sirutas käe, nagu tahaks surnukeha puudutada. Poiss nägi välja, nagu oleks ta puhkama heitnud. Elínborgil oli raske end valitseda, ta ei suutnud oma silmi uskuda.

„Ära puuduta teda,“ lausus Erlendur rahulikult. Ta seisis koos Sigurður Óliga surnukeha kõrval.

„Tal pidi kindlasti külm olema,“ pomises Elínborg kätt tagasi tõmmates ja aeglaselt püsti tõustes.

Oli jaanuari keskpaik. Aastavahetuseni oli talv mõistlik olnud, pärast seda oli temperatuur järsult langenud. Nüüd kattis maapinda paks jääkiht, põhjatuul ulgus ja vingus kortermajade vahel. Maapinna kohal laperdasid lumepalakad. Lumi kogunes siin-seal väikestesse hangedesse ja uurijate ümber keerles peenike lumepuru. Otse Arktikast puhuv tuul hammustas nende nägusid ja tungis läbi riiete luudeni. Erlendur surus käed sügavale talvemantli taskutesse ja judistas ennast. Taevast rippusid rasked pilved ja – ehkki kell oli alles neli saanud – õues oli pime.

„Miks lastele selliseid sõjaväepükse tehakse?“ küsis ta.

Nad küürutasid kolmekesi poisi surnukeha kohal. Politseiautode sinised vilkurid peegeldusid ümbritsevatel kortermajadel. Mõned möödujad olid autode juurde kogunenud. Esimesed ajakirjanikud olid kohal. Kriminalistid pildistasid sündmuskohta, nende väklambid võistlesid vilkuritega. Kohtumeditsiiniline uurimine oli alles alanud.

„Need püksid on moes,“ vastas Elínborg.

„Arvad, et sellega on midagi valesti?“ küsis Sigurður Óli. „Et lapsed selliseid pükse kannavad?“

„Ma ei tea,“ ütles Erlendur. „Minu meelest on see kummaline,“ lisas ta natukese aja pärast.

Ta vaatas kortermaja poole. Osad inimesed olid rõdudele tulnud ja jälgisid külmast hoolimata toimuvat. Teised püsisid toas ja leppisid aknast avaneva vaatega. Aga suurem osa oli veel tööl ja nende aknad olid pimedad. Politseinikud pidid kõik korterid läbi käima ja elanikega rääkima. Tunnistaja, kes surnukeha leidis, ütles, et poiss elas siin. Võib-olla oli ta üksinda ja kukkus rõdult alla, sel juhul saanuks juhtumi absurdseks õnnetuseks liigitada. Erlendur eelistas seda teooriat variandile, et poiss tapeti. Ta ei suutnud seda mõtet lõpuni mõelda.

Ta silmitses ümbrust. Aed kortermaja taga näis hooletusse jäetud. Aia keskel oli kruusaplats, mis pidi mänguväljaku eest olema. Seal oli kaks kiike, üks neist katki, selle iste rippus maani ja keerles tuules; mölkis liumägi oli kunagi punaseks värvitud, nüüd laiguline ja roostes; lihtsa, kahe puitistmega kiige üks ots oli maa külge külmunud, teine seisis õhus nagu suur püssitoru.

„Me peame teise saapa üles otsima,“ ütles Sigurður Óli.

Nad kõik vaatasid auguga sokki.

„See on võimatu,“ ohkas Elínborg.

Uurijad otsisid aiast jalajälgi, aga hakkas pimedaks minema ja nad ei näinud külmunud maapinnal suurt midagi. Maapinda kattis libe jääkiht, millest turritasid harvad rohutuustid. Piirkonna meedik oli surma kinnitanud ja seisis tuulevarjus ning üritas sigaretti süüdata.

Surma aja osas ei olnud ta kindel. Viimase tunni aja jooksul, arvas mees. Ta oli lisanud, et täpse surma aja arvestab patoloog, võrreldes õhutemperatuuri kehatemperatuuriga. Esmasel vaatlusel ei osanud arst surma põhjust öelda. Võib-olla kukkumine, oletas ta sünges kortermaja poole vaadates.

Surnukeha ei olnud liigutatud. Patoloog oli teel. Võimaluse korral eelistas ta isiklikult kuriteopaika külastada ja ümbruskonna koos politseiga üle vaadata. Erlendurile tegi muret majanurga juures kasvav rahvahulk, kes vahtis kaamerate välklampide valguses surnukeha. Autod sõitsid aeglaselt mööda, reisijad ahmisid toimuvat endasse. Sündmuskoha paremaks uurimiseks seati üles väike prožektor. Erlendur käskis politseinikul ala eraldada.

Aiast vaadates ei jäänud muljet, et ükski uks oleks avanenud rõdule, kust poiss oleks võinud kukkuda. Kõik aknad olid kinni. Islandi standardite järgi oli see suur kortermaja, kuus korrust ja neli trepikoda. Maja oli viletsas seisus. Rõdude raudpiirded olid roostes. Värv oli luitunud ja mõnes kohas oli see betoonilt maha koorunud. Seal, kus Erlendur seisis, paistis kaks suure praoga elutoakent. Keegi ei olnud võtnud vaevaks aknaid parandada.

„Arvate, et motiiv võib peituda nahavärvis?“ küsis Sigurður Óli poisi surnukeha vaadates.

„Me ei tohiks järeldustega kiirustada,“ manitses Erlendur.

„Kas ta võis mööda seina üles ronida?“ pakkus Elínborg samuti kortermaja poole vaadates.

„Lapsed teevad kõige kummalisemaid asju,“ nentis Sigurður Óli.

„Me peame kindlaks tegema, kas ta võis nende rõdude vahelt üles ronida,“ ütles Erlendur.

„Kust ta sinu meelest pärit on?“ mõtiskles Sigurður Óli.

„Ta näib asiaat olevat,“ arvas Elínborg.

„Ta võib olla tailane, filipiinlane, vietnamlane, korealane, jaapanlane, hiinlane,“ vuristas Sigurður Óli.

„Kas me ei ütleks, et ta on islandlane, kuni midagi muud teada saame?“ pakkus Erlendur.

Nad seisid vaikides külma käes ja jälgisid, kuidas tuisulumi poisi

ümber kuhjus. Erlendur viskas pilgu uudishimulikele pealtvaatajatele nurgal, kuhu olid pargitud politseiautod. Siis võttis ta mantli seljast ja kattis surnukeha sellega.

„Kas see on lubatud?“ küsis Elínborg kriminalistide poole vaadates. Vastavalt protseduurireeglitele ei tohtinud nad isegi surnukeha kohal seista enne, kui kriminalistid olid selleks loa andnud.

„Ma ei tea,“ vastas Erlendur.

„Pole eriti professionaalne,“ märkis Sigurður Óli.

„Kas keegi pole poisi kadumisest teatanud?“ küsis Erlendur tema märkusest välja tegemata. „Keegi pole temavanuse kadunud poisi järele küsinud?“

„Kontrollisin siia tulles,“ vastas Elínborg. „Politseid pole ühestki sellisest kadumisest teavitatud.“

Erlendur vaatas oma mantlit. Tal oli külm.

„Kus surnukeha leidja on?“

„Ta on ühes trepikojas,“ ütles Sigurður Óli. „Ta ootas meid. Helistas mobiililt. Nüüd on kõikidel lastel mobiilid. Ta ütles, et põikas koolist tulles läbi aia ja koperdas laiba otsa.“

„Ma räägin temaga,“ lausus Erlendur. „Teie vaadake, kas leiate aia poisi jälgi. Kui ta verd jooksis, võis temast vererada maha jääda. Võib-olla ta ei kukkunudki.“

„Kas sellega ei peaks kriminalistid tegelema?“ pomises Sigurður Óli, paraku kurtidele kõrvadele.

„Ei paista sedamoodi, et teda oleks siin aias rünnatud,“ märkis Elínborg.

„Ja jumala pärast, püüdke ta saabas üles leida,“ ütles Erlendur ära minnes.

„Poiss, kes ta leidis...“ alustas Sigurður Óli.

„Jah,“ pöördus Erlendur ringi.

„Ta oli samuti vär...“ Sigurður Óli kõhkles.

„Mida?“

„Sisserändajate laps,“ lõpetas Sigurður Óli.

Poiss istus kortermaja trepikojas, üks naispolitseinik oli tema juures. Poisi spordiriided olid kollases kilekotis ja ta silmitses Erlenduri kahtlustavalt. Nad ei tahtnud poissi politseiautosse toimetada. See oleks võinud viia inimesed järeldusele, et ta oli hukkunud surmaga seotud, nii et keegi oli teinud ettepaneku, et ta võiks trepikojas oodata.

Koridor oli räpane. Õhus hõljus vastik hais, mis segunes korteritest tulevate toidulõhnade ja suitsulehaga. Põrandat kattis kulunud linoleum ja seintel olid loetamatud kriitseldused. Poisi vanemad olid veel tööl. Neile oli teatatud. Poiss oli tumedanahaline, tal olid süsimustad juuksed, mis olid veel dušist niisked, ja suured valged hambad. Ta kandis jopet ja teksaseid ning peos oli tal villane müts.

„Jube külm on,“ ütles Erlendur käsi hõõrudes.

Poiss oli vait.

Erlendur istus tema kõrvale. Poiss ütles, et ta nimi on Stefán ja et ta on kolmteist. Ta elas naabermajas ja oli seal elanud nii kaua, kui mäletas. Ta ütles, et tema ema oli Filipiinidelt.

„Sa said vist šoki, kui ta leidsid,“ sõnas Erlendur pärast pikka pausi.

„Jah.“

„Ja sa tundsid ta ära? Sa tundsid teda?“

Stefán oli politseile poisi nime ja elukoha öelnud. See oli samas kortermajas, aga teises trepikojas, ja politsei üritas tema vanemaid leida. Stefán teadis ainult nii palju, et hukkunud poisi ema tegi šokolaadi ja et tal oli vend. Stefán ütles, et ei tundnud teda ega tema venda eriti hästi. Nad olid alles hiljuti sinna kolinud.

„Teda hüüti Elliks,“ ütles poiss. „Ta nimi oli Elías.“

„Kas ta oli surnud, kui sa ta leidsid?“

„Jah, ma arvan küll. Raputasin teda, aga midagi ei juhtunud.“

„Ja siis sa helistasid meile?“ küsis Erlendur tundes, et peaks üritama poissi julgustada. „See oli mõistlik tegu. Täiesti õige tegu. Mida sa sellega mõtled, et ta ema teeb šokolaadi?“

„Ta töötab šokolaadivabrikus.“

„Kas sa tead, mis Elliga juhtuda võis?“

„Ei.“

„Kas sa tunnend mõnd tema sõpra?“

„Eriti mitte.“

„Mida sa siis tegid, kui olid teda raputanud?“

„Ei midagi,“ ütles poiss. „Helistasin lihtsalt politseisse.“

„Sa tead politsei numbrit?“

„Jah. Ma tulen ise koolist koju ja emale meeldib mul silma peal hoida. Ta...“

„Mida ta?“

„Ta käsib mul alati kohe politseisse helistada, kui...“

„Kui mis?“

„Kui midagi juhtub.“

„Mis Elliga sinu meelest juhtus?“

„Ma ei tea.“

„Kas sa oled Islandil sündinud?“

„Jah.“

„Kas sa tead, kas Elli ka?“

Poiss oli kogu aeg põrandat vahtinud, aga vaatas nüüd Erlendurile otsa.

„Jah,“ vastas ta.

Välisuks lendas lahti ja tuul lausa virutas Elínborgi sisse. Õhuke klaassein eraldas trepikoda välisuksest ja Erlendur nägi, et naisel oli tema mantel käes. Ta ütles poisile naeratades, et räägib temaga ehk hiljem uuesti, tõusis ja läks Elínborgi juurde.

„Sa ju tead, et lapsi tohib üle kuulata ainult lapsevanema, hooldaja või lastekaitsetöötaja juuresolekul ja see kõik,“ nähvas naine Erlendurile mantlit ulatades.

„Ma ei kuulanud teda üle,“ ütles Erlendur. „Lihtsalt küsisin üldisi küsimusi.“ Ta vaatas oma mantlit. „Kas surnukeha on ära viidud?“

„See on teel surnukuuri. Ta ei kukkunud. Nad leidsid vereraja.“

Erlendur krimpsutas nägu.

„Poiss tuli aeda lääne poolt,“ jätkas Elínborg. „Seal on teerada. See peaks valgustatud olema, aga üks elanikest rääkis, et seal on

ainult laternapost ja pirnid lõhutakse pidevalt ära. Ta ronis üle aia. Leidsime seal verd. Ta kaotas seal saapa, ilmselt üle aia ronides.“

Elínborg tõmbas sügavalt hinge.

„Keegi pussitas teda,“ ütles naine. „Ilmselt suri ta noahaavast kõhtu. Tema keha all oli vereloik, mis oli kohe jäätuma hakanud.“

Elínborg jäi vait.

„Ilmselt oli ta koduteel,“ ütles naine viimaks.

„Kas me leiame koha, kus teda pussitati?“

„Me tegeleme sellega.“

„Kas tema vanematele on teatatud?“

„Ema on teel. Tema nimi on Sunee. Ta on tailanna. Me ei ole talle veel rääkinud, mis juhtus. See on kohutav.“

„Mine ja ole tema juures,“ lausus Erlendur. „Kuidas isaga on?“

„Ma ei tea. Fonoluku juures on kolm nime. Üks nägi välja nagu Niran.“

„Ma saan aru, et poisil oli vend,“ ütles Erlendur.

Ta avas Elínborgile ukse ja nad astusid ulguva põhjatuule kätte. Elínborg ootas poisi ema. Ta läheb koos naisega surnukuuri. Politseinik saatis Stefáni koju; nad võtavad temalt seal avalduse. Erlendur läks tagasi aeda. Ta pani mantli selga. Seal, kus poiss oli lamanud, oli rohi tume.

Ma olen maha kukkunud.

Erlendurile meenus vana luulekatke, kui ta seal vaikides seisis, sügavalt mõttes, ja vaatas rohulappi, kus poiss oli lamanud. Ta vaatas viimast korda sünge kortermaja suunas ja läks siis ettevaatlikult üle jäätunud maapinna mänguväljaku poole, kus ta ühe käega liumäe külmast rauast haaras. Ta tundis, kuidas torkiv külm mööda käsivart üles kerkis.

*Ma olen maha kukkunud,
külmunud ja vabaks ei saa...*

2

Elínborg läks koos poisi emaga surnukuuri Barónsstíguril. Naine oli habras, väikest kasvu, kolmekümnendate eluaastate keskel ja pikast tööpäevast väsinud. Tema paksud tumedad juuksed olid hobuse-sabas, ümar nägu sõbralik. Politsei oli välja uurinud, kus ta töötas, ja kaks meest saadeti talle järele. Neil võttis aega, et selgitada talle juhtunut ja miks ta pidi nendega kaasa tulema. Nad sõitsid kortermaja juurde, kus Elínborg politseiautosse istus ja taipas, et neil oli tõlki vaja. Üks politseinikest helistas integratsioonikeskuse, kust saadeti naine, kes pidi nendega surnukuuris kohtuma.

Tõlk ei olnud veel kohale jõudnud, kui Elínborg poisi emaga sinna jõudis. Uurija läks koos naisega otse surnukuuri, kus patoloog neid ootas. Poega nähes tõi ema kuuldavale kileda karjatuse ja vajus Elínborgi käte vahele. Ta kisendas midagi tai keeles. Sel hetkel astus sisse tõlk, islandi naine, emaga umbes ühevanune, ja üritas koos Elínborgiga naist rahustada. Elínborgile jäi mulje, et naised olid tuttavad. Tõlk üritas emaga vaigistaval toonil rääkida, aga murest ja abitusest meeletu ema kiskus end lahti, viskus poja peale ja karjus täiest kõrist.

Viimaks õnnestus neil saada naine surnukuurist politseiautosse, mis sõitis otse naise koju. Elínborg ütles tõlgile, et ema peaks paluma mõnel oma sugulasel või sõbral selle raske katsumuse ajal enda juures olla, mõnel lähedasel inimesel, keda ta usaldas. Tõlk andis sõnumi edasi, aga ema ei paistnud reageerivat.

Elínborg selgitas tõlgile, kuidas Elías aiast kortermaja tagant leiti. Ta kirjeldas politseiuurimist ja palus tõlgil selle emale vahendada.

„Tal on Islandil vend,“ ütles tõlk. „Ma võtan temaga ühendust.“

„Kas te tunnete seda naist?“ küsis Elínborg.

Tõlk noogutas.

„Te olete Tais elanud?“

„Jah, mitu aastat,“ vastas tõlk. „Esimest korda käisin seal vahetusõpilasena.“

Ta ütles, et tema nimi oli Gudný, ta oli sale ja üsna lühike, tumedate juuste ja suurte prillidega. Ta kandis musta mantli all paksu villast kampsunit ja teksaseid, õlgadel oli valge villane sall.

Kui nad maja juurde jõudsid, palus Sunee näha kohta, kust ta poeg leiti, ja nad viisid ta aeda. Nüüd oli juba kottpime, aga kriminalistid olid prožektorid üles pannud ja ala eraldanud. Uudis mõrvast oli kiiresti levinud. Elínborg silmas kaht lillekimpu maja seina ääres, kus rahvas politseiautode juurde kogunes ja toimuvat vaikides seiras.

Emal läks politseilindi alt läbi. Valgetes kombinesoonides kriminalistid katkestasid töö ja jälgisid teda. Peagi seisis naine ainult tõlgi seltsis kohas, kust tema poeg oli surnuna leitud. Ta põlvitas, toetas peopesa maha ja nuttis.

Erlendur astus pimedusest välja ja silmitses naist.

„Peaksime ta üles korterisse viima,“ ütles ta Elínborgile, kes noogutas vastuseks.

Nad seisisid tükk aega külma käes ja ootasid, et naised tagasi tuleksid. Lõpuks läksid uurijad nende järel aiast välja trepikotta maja selles osas, kus Sunee elas. Elínborg tutvustas Erlenduri emale kui detektiivi, kes osaleb tema poja surma uurimises.

„Võib-olla tahaksite meiega hiljem rääkida,“ ütles Erlendur. „Aga tõsi on, et mida rutem me infot saame, seda parem, ja mida rohkem aega möödub, seda raskem võib olla teo toimepanijat tabada.“

Erlendur jäi vait, et lasta tõlgil oma jutt edasi anda. Ta tahtis just jätkata, kui ema tema poole vaatas ja tai keeles midagi ütles.

„Kes seda tegi?“ vahendas tõlk kohe.

„Me ei tea,“ lausus Erlendur. „Me uurime välja.“

Emal pööras end tõlgi poole ja hakkas uuesti rääkima, tema näol oli väga ärev ilme.

„Tal on teine poeg ka ja ta on tema pärast mures,“ ütles tõlk.

„On tal aimu, kus poiss olla võiks?“ küsis Erlendur.

„Ei,“ ütles tõlk. „Ta pidi vennaga umbes ühel ajal koolist tulema.“

„Kas ta on vanem?“

„Viis aastat vanem,“ vahendas tõlk.

„Nii et ta on siis...?“

„Viisteist.“

Ema kiirustas nende ees trepist üles, kuni nad jõudsid eelviimasele, neljandale korrusele. Erlenduri üllatas, et nii kõrges majas polnud lifti.

Sunee tegi ukse lukust lahti ja hüüdis midagi enne, kui uks lahtigi sai. Erlendur arvas, et see oli tema teise poja nimi. Naine jooksis korteris ringi, nägi, et kedagi pole kodus, ja jäi kummaliselt abituna üksinda nende ette seisma, kuni tõlk käe tema ümber pani, ta elutupa juhatas ja koos temaga diivanile istus. Erlendur ja Elínborg järgnesid neile ning nendega liitus kõhn mees, kes oli jooksuga trepist üles tulnud, ja tutvustas end kohaliku kirikuõpetaja ning kogenud traumanõustajana.

„Me peame teise poja üles leidma,“ ütles Elínborg. „Loodame, et temaga pole midagi juhtunud.“

„Loodame, et see polnud tema, kes seda tegi,“ lisis Erlendur.

Elínborg vaatas jahmunult tema poole.

„Mida kõike sina küll välja ei mõtle!“

Elínborg vaatas ringi. Sunee elas väikeses kolmetoalises korteris. Välisuks avanes otse elutupa, teisel pool oli väike koridor, mis viis vannitupa ja kahte magamistupa. Köök oli elutoa kõrval. Plekitult puhast taipäraste kaunistustega sisustatud korterit täitis tugev aasiapärase vürtside ja eksootilise toidu lõhn. Seintel ja laudadel olid igal pool fotod, millel Elínborgi hinnangul olid ema sugulased teiselt poolt maakera.

Erlendur seisis punase paberist lambivarju all, millel oli kollase draakoni pilt. Kui tõlk ütles, et läheb teed tegema, läks Elínborg tema järel kööki. Sunee jäi diivanile ja kirikuõpetaja istus tema kõrvale. Erlendur ei öelnud midagi ja ootas, et tõlk tagasi tuleks.

Gudný teadis natuke Sunee tausta ja jutustas sellest Elínborgile

köögis poolsosinal. Sunee oli pärit külast, umbes kahe saja kilomeetri kauguselt Bangkokist, ja oli üles kasvanud majapidamises, kus kolm põlvkonda kitsastes oludes koos elasid. Lapsi oli palju ja Sunee oli viieteistaastasena koos kahe vennaga pealinna kolinud. Ta tegi füüsilist tööd, põhiliselt pesumajades, ja elas kahekümnenda eluaastani koos vendadega viletsates kitsastes oludes. Ta oli rääkinud, et tundis end üksildasena, kui töötas suures tekstiilivabrikus, mis tootis lääne turgudele odavaid riideid. Seal töötasid ainult naised ja palk oli väike. Umbes sel ajal kohtas ta Bangkoki populaarses ööklubis meest kaugelt välismaalt, islandlast. Mees oli temast mitu aastat vanem. Sunee polnud Islandist kunagi kuulnud.

Kuni tõlk Elínborgile seda lugu rääkis ja kirikuõpetaja Suneed lohutas, kõndis Erlendur elutoas ringi. Korteri oli idamaist võlu. Seinal rippus väike altar lõikelilled, viiruki ja veekausiga ning pilt Tai maapiirkonnast. Ta vaatas odavaid kaunistusi, suveniire ja raamatuid fotosid, mõnel olid kaks poissi erinevates vanustes. Erlendur oletas, et need olid tapetu ja tema vend. Ta võttis laualt ilmselt vanema poisi foto ja küsis Suneelt, kas see on tema. Naine noogutas. Erlendur palus fotot laenuks, läks ukse juurde ja andis pildi seal seisvale politseinikule ning käskis ülesvõtet politseijaoskonnas jagada ja poissi otsima hakata.

Telefon Erlenduri käes hakkas helisema. See oli Sigurður Óli.

Ta oli poisi jälgi pidi aiast kitsale rajale ja sealt vaikselt tänavale läinud, majadest ja aedadest mööda, kuni jõudis grafitiga kaetud väikese alajaama või millegi taolise juurde. Alajaam asus poisi kodust umbes viiesaja meetri kaugusel ja üsna kohaliku kooli lähedal. Esimese hooga ei näinud Sigurður Óli mingeid jälgi võitlusest. Kohale saabus veel politseinikke ja nad hakkasid taskulampidega lähedalolevatest aedadest, rajalt, tänavatelt ja kooliaiaast mõrvarelvade otsima.

„Hoidke mind kursis,“ ütles Erlendur. „Kas sellest kohast on kooli palju maad, mis sa ütlesidki?“

„Tegelikult on see kooli kõrval. Aga see ei tähenda, et poissi siin pussitati, isegi kui jäljed siin lõppevad.“

„Ma tean,“ vastas Erlendur. „Räägi koolis inimestega – direktoriga,

personaliga. Me peame poisi õpetajaid ja klassikaaslasi küsitلهma. Tema sõpru naabruskonnast samuti. Kõiki, kes teda tundsid või oskavad tema kohta midagi rääkida.“

„See on mu vana kool,“ mühatas Sigurður Óli.

„Tõesti?“ küsis Erlendur. Sigurður Óli rääkis endast harva. „Sa oled sellest linnaosast pärit?“

„Ma pole seal hiljem peaaegu kordagi käinud,“ ütles Sigurður Óli. „Elasime seal kaks aastat. Siis kolisime uuesti.“

„Ja?“

„Ja ei midagi.“

„Arvad, et nad mäletavad sind, su vanad õpetajad?“

„Ma loodan, et mitte,“ vastas Sigurður Óli. „Millises klassis poiss käis?“

Erlendur läks kööki.

„Meil on vaja teada, mitmendas klassis poiss käis,“ ütles ta tõlgile. Gudný läks elutuppa, rääkis Suneega ja tuli infoga tagasi.

„Kas selles piirkonnas on olnud rasside vahelisi kokkupõrkeid?“ küsis Erlendur tõlgilt.

„Mitte midagi, mis oleks meieni integratsioonikeskusesse jõudnud.“

„Aga rassistlikud eelarvamused? Kas olete neid märganud?“

„Ma ei usu, mitte rohkem kui tavapäraselt.“

„Me peame uurima etnilist vägivalda selles linnaosas, teada saama, kas on olnud kokkupõrkeid,“ ütles Erlendur telefonis Sigurður Ólile, kui oli talle Elíase klassi andmed edastanud. „Ja kas teistes piirkondades on neid esinenud. Ma mäletan mingeid hiljutisi pahanudusi: keegi vehkis noaga. Peame seda kontrollima.“

Tee oli valmis, Elínborg ja tõlk läksid Erlenduriga elutuppa. Kirikuõpetaja oli lahkunud ja Gudný võttis Suneel kõrval istet. Elínborg oli endale köögist tooli toonud. Gudný rääkis Suneega, kes noogutas. Erlendur lootis, et ta rääkis emale, et mida kiiremini politsei poisi tänasest liikumisest infot saab, seda rohkem kasu oleks sellest uurimisest.

Erlenduril oli mobiil ikka veel käes ja ta hakkas seda taskusse

panema, aga kõhkles ja jäi oma telefoni vahtima. Tema mõtted läksid noorele tunnistajale, kellel oli telefon, sest ema muretses pärast kooli üksi oleva poisi pärast.

„Kas ta pojal oli mobiil?“ küsis ta tõlgilt.

Naine tõlkis mehe küsimuse.

„Ei,“ ütles ta siis.

„Aga vanemal pojal?“

„Ei,“ vastas Gudný. „Kummalgi pojal pole mobiiltelefoni. Ema ei saa seda endale lubada. Kõik ei saa endale neid telefone lubada,“ lisas ta ja Erlenduril oli tunne, et naine väljendas seekord enda mõtteid.

„Kas ta käib siin lähedal koolis?“ küsis ta.

„Jah. Mõlemad poisid käivad samas koolis.“

„Mis kell Elíasel kool lõpeb?“

„Tema tunniplaan on külmkapi ukسل,“ ütles tõlk. „Teisipäeviti lõpetab ta kahe paiku,“ täiendas ta kella vaadates, „nii et sellest on kolm tundi, kui ta koju hakkas tulema.“

„Mida ta pärast kooli tavaliselt teeb? Kas ta tuleb otse koju?“

„Nii palju, kui ema teab,“ vahendas tõlk pärast Suneeaga rääkimist. „Ta ei tea täpselt. Mõnikord mängib poiss kooli staadionil jalgpalli. Siis tuleb ta tavaliselt ise koju.“

„Aga poisi isa?“

„Ta on puusepp. Elab siin, Reykjavíkis. Nad lahutasid eelmisel aastal.“

„Jah, tema nimi on Ódinn, eks ole?“ küsis Erlendur. Ta teadis, et politsei üritas leida Elíase isa, kes polnud veel uudist poja surmast kuulnud.

„Tema ja Sunee ei suhtle enam eriti. Elías käib mõnikord nädalavahetusel isal külas.“

„Kas on ka kasuisa?“

„Ei,“ ütles tõlk. „Sunee elab oma kahe pojaga üksi.“

„Kas vanem poeg on sel ajal tavaliselt kodus, ma mõtlen – normaalses olukorras?“ küsis Erlendur.

„Ta tuleb koju erineval ajal,“ vahendas tõlk.

„Kas mingit reeglit ei ole?“ küsis Elínborg.

Gudný pöördus Sunece poole ja nad rääkisid natuke aega. Erlendur nägi, kui hea tugi tõlk naisele oli. Gudný oli uurijatele rääkinud, et Sunece sai suuremast osast islandikeelsest jutust aru ja suutis end üsna hästi väljendada, aga ta oli ka väga täpne, nii et vajadusel kutsus ta Gudný appi.

„Ta ei ole päris kindel, kus nad päeval käivad,“ ütles tõlk lõpuks uuesti Erlenduri ja Elínborgi poole pöördudes. „Mõlemal poisil on oma võtmed. Kui Sunece ületunde teeb, lõpetab ta šokolaadivabrikus alles kell kuus, siis peab ta koju tulema ja tihti ka poes käima. Mõnikord on tal võimalus rohkem ületunde teha ja siis tuleb ta veel hiljem.“

„Kas poisid ei pea talle ütleva, kuhu nad pärast kooli lähevad, kus nad on?“ küsis Elínborg. „Kas nad ei pea talle tööle teada andma?“

„Ta ei saa tööl kogu aeg telefoni juures passida,“ vahendas tõlk, kui oli Suneega rääkinud.

„Nii et ta ei tea, kus nad pärast kooli on?“ küsis Erlendur.

„Oo jaa, ta teab, mida nad teevad. Nad räägivad talle, aga alles siis, kui nad õhtul kokku saavad.“

„Kas nad mängivad jalgpalli või tegelevad mingi muu spordialaga? Käivad trennis või kursustel või midagi?“

„Elías mängib jalgpalli, aga tal polnud täna trenni,“ ütles tõlk. „Te ometi näete, kui ränk see tema jaoks on, üksinda kahte poissi kasvatada,“ lisas ta oma kommentaari. „See pole just lapsemäng. Kursuste jaoks raha ei jätku. Ega mobiiltelefonide.“

Erlendur noogutas.

„Te ütlesite, et Sunece on vend, kes elab Islandil,“ märkis ta.

„Jah, võtsin temaga ühendust ja ta on teel.“

„Kas Sunece on teisi sugulasi või endise mehe sugulasi, kellega saaksime rääkida? Poisi isa poolt? Kas vanem poeg võib nende juures olla? Kas poiste vanavanemad on elus?“

„Elías kohtub mõnikord oma vanaemaga. Tema Islandi vanaisa on surnud. Sunece suhtleb vanaemaga tihedalt. Ta elab samas linnas. Peaksite talle teada andma. Tema nimi on Sigríður.“

Tõlk palus Suneelt Elíase vanaema numbrit ja andis selle edasi Elínborgile, kes võttis oma mobiili.

„Kas vanaema ei võiks siia tulla ja tema juures olla?“ küsis ta tõlgilt.

Sunee kuulas tõlki ja noogutas.

„Me palume tal siia tulla,“ ütles tõlk.

Uksele ilmus mees, Sunee hüppas püsti ja jooksis tema juurde. See oli ta vend. Nad kallistasid ja vend üritas nuuksudes tema käte vahele vajunud Suneed lohutada. Venna nimi oli Virote ja ta oli Suneest palju noorem. Erlendur ja Elínborg vahetasid pilke, jälgides, kuidas kurbus end õe-venna ümber põimis. Trepist tuli üles hingeldav ajakirjanik, aga Elínborg saatis ta minema ja juhatas korterist välja. Tuppa olid jäänud ainult Erlendur ja Gudný koos õe-vennaga. Tõlk ja vend aitasid Suneel tagasi diivanile ja istusid tema kõrvale.

Erlendur läks väikesesse magamistubadesse viivasse koridori. Üks neist oli suurem, see oli ema tuba. Teises oli narivoodi. Siin magasid poisid. Teda tervitas suur Inglise jalgpallimeeskonna plakat, mille ta ajalehtedest ära tundis. Väiksemal plakatil oli kena Islandi laulja. Väikesel kirjutuslaual lebas vana Apple'i arvuti. Põrandal olid õpikud, arvutimängud, mänguasjad – püssid, dinosaurused ja mõõgad. Voodid olid üles tegemata. Toolil olid poiste mustad riided.

Tavaline poiste tuba, mõtles Erlendur, jalaga sokki puudutades. Tõlk ilmus uksele.

„Millised inimesed nad on?“ küsis Erlendur.

Gudný kehtas õlgu. „Väga tavalised inimesed,“ ütles ta. „Nagu mina ja teie. Vaesed inimesed.“

„Kas oskate öelda, tundsid nad end kunagi eelarvamuste ohvritena?“

„Ma ei usu, et sellist asja oleks eriti olnud. Nirani suhtes ma ei ole tegelikult kindel, aga Sunee on siia kenasti sisse elanud. Eelarvamusi on alati ja nad on neist muidugi teadlikud. Kogemused näitavad, et suurimad eelarvamused on nendel, kel ei jätku enesekindlust, kel on vilets kasvatus ja kes ise on omal nahal hooletussejätmist ja ükskõiksust kogenud.“

„Aga Sunee vend? Kas ta on siin kaua elanud?“

„Jah, mõned aastad. Ta on tööline. Töötas varem põhjas, Akureyris, aga tuli hiljuti tagasi Reykjavíki.“

„Kas tema ja Sunee on lähedased?“

„Jah. Väga. Nad on suured sõbrad.“

„Mida te oskate Suneest rääkida?“

„Ta tuli Islandile kümme aastat tagasi,“ ütles Gudný. „Talle meeldib siin väga.“

Sunee oli talle kunagi rääkinud, et ei suutnud uskuda, kui hõre ja külm maa see oli, kui ta bussiga Keflavíki lennujaamast Reykjavíki sõitis. Ilm oli vihmane ja pilves ning bussiaknast nägi ta ainult lame-daid laavavälju ja siniseid mägesid kauguses. Kusagil ei kasvanud midagi, polnud puid ega isegi mitte sinist taevast. Lennukitrepile astudes tundis ta, kuidas arktiline õhk talle näkku löi, nagu oleks ta vastu külma müüri kõndinud. Ta keha tõmbus kananahale. Sooja oli kolm kraadi. Oli oktoobri keskpaik. Kui ta kodust lahkus, oli seal olnud kolmkümmend kraadi sooja.

Sunee oli abiellunud islandlasega, keda oli kohanud Bangkokis. Mees oli temaga kurameerinud, teda korduvalt välja kutsunud ja härrasmehelikult käitunud, rääkinud talle Islandist inglise keeles, mida naine hädavaevu pursis ja eriti hästi ei mõistnud. Mehel näis olevat palju raha, ta ostis naisele väikseid asju, riideid ja nipsesemeid.

Mees läks pärast nende kohtumist tagasi Islandile, aga nad otsustasid sidet hoida. Sunee sõbranna, kes paremini inglise keelt oskas, kirjutas mehele paar rida. Mees tuli pool aastat hiljem uuesti Taisse ja veetis seal kolm nädalat. Nad olid kogu selle aja koos. Suneele avaldas muljet mees ja kõik, mida too Islandist rääkis. Ehkki väike, kaugel ja külm ning väikese rahvaarvuga, on see üks jõukamaid riike maailmas. Mees rääkis talle palkadest, mis olid Bangkoki tavalise palgaga võrreldes astronoomilised. Kui Sunee sinna koliks ja kõvasti tööd teeks, saaks ta lihtsa vaevaga toetada oma peret Tais.

Mees viis ta nende ühisesse koju, milleks sai mehe kahetoaline korter Snorrabrautil. Sinna kõndisid nad bussipeatusest Hotel Loftleiðiris. Nad läksid üle tiheda liiklusega tänava, mille nimi oli

Miklabraut, nagu naine hiljem teada sai, ja kõndisid vastu jäist põhjatuult mööda Snorrabrauti. Sunee kandis Tai suveriideid, õhukesi siidpükse, mis mees oli talle ostnud, kena pluusi ja nappi suvejakkid. Jalas olid tal plastsandaalid. Värske abikaasa ei valmistanud teda Islandile saabumiseks kuidagi ette.

Kui Sunee oli korteri korda seadnud, polnud sel väga vigagi. Ta sai šokolaadivabrikus tööd. Nende suhe oli alguses hea, aga ajapikku sai selgeks, et nad olid teineteisele valetanud.

„Kuidas?“ küsis Erlendur tõlgilt. „Mille kohta nad valetasid?“

„Mees oli seda varemgi teinud,“ ütles Gudný. „Ühe korra.“

„Mida ta oli varem teinud?“

„Taist naise toonud.“

„Ta oli seda varemgi teinud?“

„Mõned mehed on seda mitu korda teinud.“

„Ja see... on see seaduslik?“

„Seda ei saa kuidagi takistada.“

„Ja Sunee? Mille kohta tema mehele valetas?“

„Kui nad olid mõnda aega koos olnud, saatis ta oma poja järele.“
Erlendur jõllitas tõlki.

„Tuli välja, et tal oli Tais poeg, kellest ta polnud mehele rääkinudki.“

„Kas see on Niran?“

„Jah, Niran. Tal on Islandi nimi ka, aga ta nimetab end Niraniks ja kõik teised samuti.“

„Nii et ta on...“

„Elfase poolvend. Ta on läbi ja läbi tailane ja tal on raske Islandil oma kohta leida – nagu mõnedel teistel samas olukorras lastel.“

„Aga Sunee abikaasa?“

„Nad lahutasid lõpuks,“ ütles Gudný.

„Niran,“ pomises Erlendur endamisi, nagu tahaks kuulda, kuidas see nimi kõlab. „Kas sellel on mingi kindel tähendus?“

„See tähendab igavest,“ ütles tõlk.

„Igavest?“

„Tai nimedel on sõnasõnalised tähendused – nagu Islandi omadelgi.“

„Ja Sunee? Mida see tähendab?“

„Midagi head,“ ütles Gudný. „Head asja.“

„Kas Elíasel oli ka Tai nimi?“

„Jah: Aran. Ma ei ole päris kindel, mida see tähendab. Pean Suneelt küsima.“

„Kas selliste nimede taga on mingi traditsioon?“

„Tailased kasutavad hüüdnimesid, et kurje vaimu eksitada. See on üks nende ebauskudest. Lapsed ristitakse pärisnimedega, aga hüüdnimesid kasutatakse kurjade vaimude eksitamiseks, et nad lastele viga ei teeks. Nad ei tohi lapse pärisnime teada saada.“

Elutoast kostis muusikat ning Erlendur ja tólk läksid poiste toast elutuppa. Sunee vend oli pannud mängima CD leebe Tai muusikaga. Sunee oli diivanil keras ja hakkas nüüd sosinal endamisi rääkima.

Erlendur vaatas tólgi poole.

„Ta räägib oma teisest pojast. Niranist.“

„Me otsime teda,“ kinnitas Erlendur. „Me leiame ta. Õelge talle. Me leiame ta.“

Sunee raputas pead ja vahtis tühjusse.

„Ta arvab, et Niran on samuti surnud,“ ütles tólk.